

DE HEERIAAN

Contactblad van de Congregatie Dochters van Maria en Joseph
Zusters van de Choorstraat

JAARGANG 43
WINTER 2014

- Promovendi
- Rietje Pieraard
- Driekoningen

IN
OMNIBUS
CHARITAS

‘Wij willen de nadruk leggen op de sociale dimensie van het gebed en anderen uitnodigen deel te nemen aan de Eucharistieviering en het gezamenlijk gebed’.

Bron: Constitutiën nr. 36

Voorwoord	4
Indonesië	
• <i>Kenalan: Zuster Anastasia</i>	5
• <i>Suster Veronika Indrawati (Zuster Ien)</i>	8
Vroeger – Nu	
• <i>Architect Van Aalst deel 2 van 2</i>	10
• <i>Rietje Pieraard</i>	14
• <i>Driekoningen</i>	16
• <i>Winterrecept: Driekoningenbrood</i>	19
Actualiteiten	
• <i>Jubilea in 2015</i>	20
• <i>Theo Bos, theoloog, uw pastor Theo</i>	21
• <i>Ontmoetingsdag voor senioren op Sint Jozefoord</i>	23
• <i>Een rondje Vincentius</i>	25
• <i>Promovendi</i>	27
• <i>Titus Brandsma Memorial – Vriendendag</i>	28
Overweging door Zuster Augusta	
• <i>Opstekertje</i>	30
Iconen door Zuster Leonie	
• <i>Van aangezicht tot aangezicht</i>	32
Column van Zuster Lisette	
• <i>De Jacobs ladder</i>	36
Loslaten & Opbouwen	
• <i>Weg uit Nijmegen</i>	38
• <i>1e lustrum 'nieuwe' Heeriaan</i>	40
• <i>Kerstgedicht</i>	43
In Memoriam	
• <i>Zuster Pia Maria van de Vall</i>	44
Agenda	46
Colofon	47

Voorwoord

“Wat is nou een jaar!?” Het is niks! Het is zo snel voorbij!”

Dat is waar, de tijd vliegt!

Een ieder die ouder wordt, kan het beamen; het lijkt alsof de tijd hoe langer hoe sneller gaat.

En toch, als je zo'n jaar onder de loep neemt, moet je constateren dat er toch weer veel gebeurd is. In de wereld zeer zeker, maar ook binnen de Congregatie.

We hebben een Regiobestuur Nederland gekregen.

Zes zusters verhuisden naar het Moederhuis.

Zeven zusters DMJ ontvielen ons.

Er vertrokken medewerkers en er kwamen nieuwe voor terug.

Laten wij even stil staan bij 2014, want het leven zelf staat niet stil.

Een zalig kerstfeest en een gezond en gelukkig 2015 voor u allen!

Redactie Heeriaan

KENALAN (*Een bekende*)

Elk kwartaal een kennismaking met één van onze Indonesische zusters, deze keer:

Zuster Anastasia Ervin Sri Agustin

Biodata (Personalia)

Zuster Anastasia, geboren als Anastasia Ervin Sri Agustin op 8 augustus 1973 in Klaten op Java als het derde kind van vijf. De nu 41-jarige Zuster Anastasia deed haar eeuwige geloften op 7 juli 2004.

Uit wat voor een gezin komt u?

Mijn vader was militair bij de Indonesische luchtmacht, hij is overleden in 2010. Mijn moeder is net als ik geboren in Klaten. Zij was de oudste van twaalf kinderen. Sinds het overlijden van mijn vader woont zij alleen. Zij verdient haar brood als masseuse en ze kookt op bestelling voor mensen. Mijn moeder is altijd actief geweest in de kerk en door haar hebben wij (haar kinderen) het kerkelijk leven leren kennen.

Mijn oudste broer is een diocesaan priester in het bisdom Banjarmasin. Dan volgt mijn oudste zus, zij is getrouwd en samen met haar man heeft zij drie kinderen. Zij werkt als kleuterleidster in Majenang-Cilacap. Dan kom ik. Na mij volgt mijn broertje. Hij is een broeder Xaveriaan en werkt in Afrika. Het vijfde kindje in ons gezin werd te vroeg geboren en overleed direct.

Als een schoolvriendin van vroeger u zou moeten omschrijven, wat zou zij dan over u zeggen?

Mijn schoolvriendinnen zullen mij typeren als energiek, vriendelijk, goedlachs en gemakkelijk in de omgang met mensen, niet kieskeurig, praatgraag en avontuurlijk.

Op welke wijze heeft u voor het eerst kennis gemaakt met de zusters PMY?

Mijn eerste contact met de zusters PMY was in de jaren negentig. Op een roepingspromotie in de Maria Assumpta parochie in Klaten ontmoette ik twee Zusters PMY. Hun houding, hun gelach, hun manier van omgaan met mensen had op mij een enorme aantrekkingskracht. Het klikte gewoon tussen ons. Hun levenshouding maakte indruk op mij, ondanks het feit, dat ik toen nog geen enkel idee had van het dagelijks leven van een zuster PMY.

Hoe is het om als christen te leven in een land dat overwegend de islam aanhangt?

Interessant. Als een van een honderdtal katholieke gezinnen leven wij in een 'moslimwoestijn'. Als kinderen groeiden wij gezamenlijk op, in goede harmonie. Evenementen voor jongeren werden gehouden op de veranda van de *mushola* (kleine ruimte voor gebedsdiensten). Wij hadden nooit problemen met moslim jongeren. Met de groei van islamitische partijen en organisaties werden wij steeds meer gezien als *kafir* (heidenen) en namen de moslims afstand van ons. Maar er zijn genoeg moslims die met ons bleven omgaan en bij ons over de vloer bleven komen. Niet elke moslim is radicaal of antikatholiek. De antikatholieke groepen worden anarchisten die de bouw van kerken en de gebedsdiensten verhinderen. Maar wij zijn nog altijd welkom op andere plaatsen, waar men ons de vrijheid geeft om onze godsdienst te praktiseren en waar het mogelijk is gemoedelijk met hen samen te leven. Een symbolische vergelijking: 'Het graan en het onkruid samen laten groeien'. Katholieken kunnen gelukkig zonder hinder onderwijs-, gezondheids- en sociaal-culturele instituten oprichten. Dat komt omdat de *Pancasila* (de vijf grondbeginselen van de republiek) boven de islam staan.

Wat heeft u gestudeerd en wat voor werk doet u nu?

Ik heb economische wetenschappen gestudeerd en een diploma behaald. In oktober 2013 ben ik naar Timor-Leste uitgezonden om een gemeenschap en een dovenschool op te richten. De school is met twaalf leerlingen begonnen en in april 2014 zijn er zes kinderen bijgekomen.

Stel, u was geen zuster geworden. Hoe zou uw leven er volgens u dan uit hebben kunnen zien?

Was ik geen zuster, dan zou ik misschien een moeder, medewerker en/of een ondernemer kunnen zijn. Ik zou samen met mijn gezin hard moeten werken om te overleven. En daarnaast zou ik betrokken zijn bij kerkelijke en maatschappelijke activiteiten.

Zoals mijn moeder ons heeft opgevoed en heeft begeleid, is iets om trots op te zijn.

Bent u al eens in Nederland geweest? Zo ja, wat is uw meest dierbare herinnering daar aan?

Ja, ik ben in Nederland geweest. Mijn dierbaarste herinnering is het samenzijn met onze Nederlandse zusters en de plaats(en) verkennen waar de Congregatie is begonnen. <

Suster Veronika Indrawati PMY (Zuster Ien)

Er wordt niet alleen in de Heeriaan verslag gedaan van de Zusters DMJ/PMY. In het Indonesische katholieke tijdschrift *Hidup* (betekent: Leven) staan ook artikelen over onze zusters.

door Ivonne Suryanto

Het stijgen van je leeftijd kun je niet tegenhouden, maar de vlam van je geest moet je brandend houden, ongeacht je leeftijd. Die boodschap past helemaal bij de 66-jarige Zuster Veronika Indrawati die nog lang niet achter de geraniums wil zitten. Eind juni vertelde zij aan *Hidup* dat zij net terug was van een huisbezoek aan een gezin van de

parochie Maria Immaculata in Banyumas, Midden-Java.

“Ik volg graag de aanbeveling van onze bisschop (mgr. J. Sunarko SJ. van het bisdom Purwokerto) om de leefsituatie van de gelovigen in Banyumas te verkennen. Die mensen verlangen naar contacten met ande-

ren, omdat hun kinderen niet meer bij hen thuis wonen”, aldus Zuster Ien, die leidster is van het bejaardenhuis Panti Wredha Catur Nugroho in Purwokerto.

Zr. Ien, zoals zij door mensen wordt aangesproken, trad in 1971 in bij de Sisters PMY. Zij werkte 25 jaar lang voor de Yayasan Sosial Soegijapranata (YSS, een sociale stichting van het bisdom Semarang). Daarnaast gaf zij twaalf jaar lang naaicursussen aan alleenstaande vrouwen die hun echtgenoten

hadden moeten missen in de tijd van de coup van 30 september 1965.

“Ik voel me geroepen om ouderen in de desa’s te bezoeken. Zij missen de aandacht van hun familieleden. Ik haal sommigen van hen naar het bejaardentehuis, zodat zij beter kunnen leven”, zei de zuster afkomstig uit Wonosobo. <

Bron: Tijdschrift Hidup (Ind.)

Architect van Aalst deel 2 van 2

W.Th. van Aalst, bouwmeester (1856-1927)

Zuster Raphaël Pirovano schreef in 2011 in de Heeriaan een vierdelige serie over de kapellen van het Moederhuis. Natuurlijk naar aanleiding van het feit dat de huidige kapel toen precies honderd jaar oud was.

Ze noemde in deel drie de naam van de verantwoordelijke Bossche architect: W.Th. van Aalst. Door archief- en literatuuronderzoek kwamen we veel over hem aan de weet. In de vorige Heeriaan kon u lezen over zijn persoonlijk leven, in dit tweede (en laatste) deel gaat het over zijn werk en zijn artistieke nalatenschap.

door Ton Vogel

Bouwen op historische grond

Volgens de archieven heeft Wilhelmus Theodorus van Aalst de tekeningen gemaakt voor de kloostergebouwen en scholen op de hoek Choorstraat/Papenhulst, die tussen 1908 en 1911 tot stand kwamen. Dat deed hij eveneens voor de kapel op het binnen-

terrein van de Zusters van de Choorstraat. Een rijksmonument! De nieuwbouw was pas mogelijk na de aankoop van woningen van particulieren in de Choorstraat en de verhuizing van de arme vrouwen die daar in huisjes van de zusters woonden. De sloop van de oude klooster-, school- en internaats-

De derde kapel Zusters DMJ die in 1911 werd opgeleverd.

gebouwen van 1842 verliep gelijktijdig met de nieuwbouw. Dat zal een overlast gegeven hebben. Aannemer Van Rosmalen, en later de firma M. Weyers uit Tilburg (vanaf 1910), werden dan ook hartelijk bedankt na bewezen diensten. De bouw zat vaak tegen, onder andere doordat in de bodem veel putten, kelders en zware funderingen werden aange troffen, waarop men niet gerekend had. Ja, het is wel historische grond hier, waar vanaf de middeleeuwen gebouwd is, voor koralen, kanunniken en andere geestelijken, die toen papen werden genoemd. Ook heeft hier aan de Papenhulst de kapel van de Zwartzusters gestaan. Deze Zwartzusters of Cellezusters waren gespecialiseerd in het verzorgen van patiënten die leden aan de pest of andere besmettelijke ziekten. Ze begroeven hen ook na het overlijden (cella= grafkamer). Ze worden voor het eerst in 1420 vernoemd in de Borsche kronieken. Het klooster heette 'Nazareth'. De heilige Alexius was de patroon. De statuten van 1477 spreken o.a. over de kleding, de professie, het getijdengebed, het vasten, het biechten, de aflaten en het aderlaten. In de 16e eeuw neemt het aantal Zwartzusters af. In de eigen kapel las bisschop Ophovius op 11 november 1629, vóórdat hij de stad moest verlaten, de H. Mis en stak hij de gelovigen nog een hart onder de riem.

Toen de katholieke stad 's-Hertogenbosch die trouw was aan de Spaanse koning door de legermacht van de Haagse, gereformeerde, regering in september 1629 was veroverd, mochten de zusterkloosters geen novicen meer aannemen en raakten ze op den duur ontvolkt. Nadat het Nazarethklooster in 1669 was geconfisqueerd door de Haagse regering, werd de oude kapel ingericht tot 'Theater der Ontleedkunde' voor de - in die tijd bekende - patholoog-anatoom Lodewijk van Bils. Op de grond van deze kapel van de Zwartzusters staat nu de kapel die in 1911 werd ontworpen door bouwmeester Van Aalst.

Keramik van Peter Roovers aan de buitenzijde van de kapel van de Zusters van de Choorstraat.

De kapel van de Zusters DMJ

De kapel staat er fraai bij sinds de inwijding in 1911. Met het vieringtorentje en daarin de luiddklok die zo krachtig klepelt, op zondagen om 08.50 uur. Van Aalst bouwde al zijn kerken in de stijl van de neogotiek. Deze architectuur was geïnspireerd op de glorie van de religieuze gebouwen in de Middeleeuwen. De driebeukige kapel heeft galerijen boven de zijbeuken, oorspronkelijk voor de zusters. Het koor eindigt in een vijfzijdige apsis. De neogotische glas-in-loodramen uit 1911 zijn verwijderd. In 1962 zijn nieuwe ramen van Johannes Baptist Lambert Simon aangebracht, in de periode dat het hele interieur van de kapel in lichte tinten werd geschilderd en het oorspronkelijke karakter werd aangepast aan de ideeën van het Tweede Vaticaans Concilie. In 2003 heeft aannemer Hoede-

12

makers de westgevel van de kapel, onder het grote raam, van een afsluiting van schoon metselwerk-in-reliëf voorzien. Aan de buiten-zijden zijn diverse kunstzinnige plastieken te zien, o.a. van Peter Roovers.

Productieve jaren

Tijdens zijn leven bouwde architect Van Aalst heel veel kerken, pastorieën, scholen en woningen. In de naslagwerken kom je van hem veel gebouwen tegen, maar niet deze kapel van de Zusters van de Choorstraat. Wel talrijke andere kerkgebouwen, het zijn nage-noeg allemaal neogotische kruisbasilieken, met een schip en twee zijbeuken. Verschil-lende zijn rijksmonumenten (R.M.):

- De Sint Willibrorduskerk van Berghem van 1903.
- Het hoofdgebouw van het Klein Semi-narie Beekvliet in Sint Michielsgestel uit 1905/1907; het werd in 1988 verbouwd.
- In 1906 kwam de kapel bij het klooster Soeterbeeck gereed.
- In 1910 de kapel van het Montfortanen-klooster Groot Bijsterveld, Oirschot (R.M.)

H. Annakerk te Hintham

foto Marie Louise van Daele

- In Hintham: de H. Annakerk uit 1910, (R.M.), ook een driebeukige kruisbasiliek met een dakruiter. Nu echter met een toren aan de zuidzijde. Deze kerk is zo bijzonder omdat het een kopie-in-baksteen is van de uit 1867 daterende kerk van Aillant-sur-Tholon van de beroemde Franse architect Viollet-le-Duc.

- De St. Johannes de Doperkerk in Oerle uit 1911. (R.M.)
- De historische St. Martinuskerk van Sint-Oedenrode verbouwde hij in 1912-1915. Die is kort geleden weer geheel opgeknapt. Veel beelden van engelen en heiligen op het kerkhof daarnaast zijn door Van Aalst ontworpen, ook de Calvariegroep op deze begraafplaats.
- De St. Lambertuskerk (1912-1914) in Haaren. (R.M.)
- In 1921 kwam de kerk van het H. Hart van Jezus in Oss tot stand, waarheen veel neogotische interieurstukken uit de redemptoristenkerk (partycentrum Orangerie) uit de St. Josephstraat in 's-Hertogenbosch overgebracht zijn. Ook het orgel van de

St. Lambertuskerk te Haaren

- voormalige Antoniuskerk uit de wijk 'De Muntel' in 's-Hertogenbosch is er geïnstalleerd.
- Een vroeg bekende opdracht was het Aloysiusgesticht uit 1887, een fraterhuis in Cuijk.
- Daarna volgde een bijdrage aan de St. Clemenskerk in Hulsel in 1889, hij vergrootte het koor van de kerk in 1900.
- Eerder bouwde hij in 1896 een woning aan de Clarissenstraat nr. 8 in Boxtel.
- In Schaijk verving hij het schip van de St. Antonius Abt kerk in 1901, nadat het tien jaar eerder door architect Stornebrink was opgetrokken, maar niet stabiel bleek. Ook beklampte en verhoogde hij de toren van die kerk.
- Voor Haarsteeg ontwierp hij het voormalige klooster Huize Gertrudis in 1906.
- De school aan de Geldersedam in Den Bosch van 1924 is één van de laatste ontwerpen van Van Aalst.

13

Deze opsomming lijkt me voldoende om het vakmanschap van de bouwmeester aan te tonen. In 1920 associeerde Van Aalst zich met architect Johannes J.M. van Halteren (* Amsterdam 1893 - † 's-Hertogenbosch 1973). Van Halteren kwam naar Den Bosch en werd later de huisarchitect van de congregatie van de Zusters van de Choorstraat. In 1925 werd het compagnonschap tussen beide bouwmeesters verbroken. <

Bronnen:

- *Brabants Historisch Informatie Centrum*
- *Stadsarchief 's-Hertogenbosch*
- *Archief van de Zusters van de Choorstraat*
- *Bossche Bladen* (2000), 2, nr. 2, p. 43-56 .
- Kolman, C. et al. (1997). *Monumenten in Nederland: Noord-Brabant*.
- Leeuwen, W. van. (2003). Kerken en kloosters: 's-Hertogenbosch en de neogotiek II. *Bossche Bladen*, 5, nr. 3, p. 102-105.

De wintertijd spreekt tot de verbeelding. Buiten guur en koud, binnen warm en gezellig. Kaarsen branden, verhalen over vroeger worden verteld.

Rietje Pieraard

door Zuster Cecilia van der Poel

Ik ben geboren op 16 januari 1922, hartje winter dus. Nu we weer voor een winter staan, gingen mijn gedachten terug naar een verjaardagsfeestje dat voor mij gehouden werd.

Als we eenmaal op de lagere school zaten en we waren jarig, dan mochten we vriendinnetjes uitnodigen om bij ons te komen spelen. Dat was een feest!

Mijn vader en moeder maakten zich dan vrij om er iets leuks van te maken.

Ik had een vriendinnetje Rietje Pieraard heette ze. Ze zag er dikwijls vies uit, maar ik hield van haar en we gingen samen naar school.

Illustratie: Rie Cramer

Het gezin Van der Poel in het Mastbos te Breda.

Toen ik een paar meisjes van mijn klas uitnodigde om mijn verjaardag te vieren zeiden ze: 'Je nodigt Rietje Pieraard toch niet uit – dat vieze kind. Laat die maar thuis'. En ik bezweek. Rietje werd niet uitgenodigd.

's Middags kwamen de kinderen lachend en joelend aan, een beetje deftig uitgedost voor de visite. Ze werden hartelijk ontvangen en iedereen kreeg een plaatsje. Om half drie echter ging de bel en wie stond er voor de deur – Rietje Pieraard, met een bosje verwelkte bloemen die ze uit een vuilnisbak had opgevist. Mijn moeder sloeg een arm om haar heen en troonde haar naar binnen. "Kom er maar bij hoor!" zei mijn vader hartelijk, die de situatie helemaal door had. Het mooiste plaatsje was nu voor Rietje. In de gang speelden we: 'Twee emmertjes water halen' en mijn moeder danste samen met Rietje voorop.

Daarna was het toverlantaarn. Er werd een laken op de tussendeur gespeld en wij zochten een plaatsje op de grond. Pa zette Rietje helemaal voorop!

Bij de toverlantaarn hoorde een doos met glazen plaatjes. Op ieder plaatje stonden vier afbeeldingen die samen een verhaaltje vormden. Ook al had je ze al eerder gezien, het bleef toch spannend. Vooral dat ene plaatje! Hierop stond het volgende verhaaltje. "Opa ging slapen en Jantje moest zorgen dat Opa niet gestoord werd door vliegen of andere beesten. Jantje kreeg een mepper en hield de

Toverlantaarn

Foto's: Speelgoedmuseum Deventer

wacht. Daar kwam een dikke bromvlieg op de muur. Jantje kijkt vol spanning – de vlieg komt dichterbij, regelrecht naar de neus van Opa. Jantje denkt: "Vlug nu heb ik je" en hij meept heel hard op de vlieg, maar ook op de neus van Opa, die met zijn benen in de lucht schreeuwt van de pijn!
En zó waren er ook nog andere spannende verhalen waarvan iedereen genoot.

Na deze gezellige voorstelling dronken de kinderen nog een lekker glaasje limonade. Iedereen smulde en Rietje zag er gelukkig uit. Het verjaardagsfeest was geslaagd!

Zonder dat mijn vader en moeder het uitgesproken hadden, hadden ze ons toch een lesje geleerd! 'Niemand uitsluiten en goed zijn voor iedereen'.

We hadden nog geen televisie, computer, i-Pad of mobieltje maar kenden wel saamhorigheid, geborgenheid, liefde en huiselijkheid! <

Driekoningen

door Brigitte Lutters

Sinterklaas is vertrokken en ik ben de zolder opgeklauterd en heb de doos met de kerststal en de beelden weer naar beneden gehaald.

Als het stalletje in elkaar gezet is (inclusief verlichting!), is het tijd om de beelden uit te pakken. Door het dikke krantenpapier kun je niet altijd voelen welk beeldje je te pakken hebt. Een schaapje voelt in krantenpapier net als kindje Jezus in zijn kribbe. De os en de ezel zijn ingepakt ook niet uit elkaar te houden. De kameel is makkelijk, dat is het grootste pakketje en ook de engel valt op door zijn vorm. Dan de overige figuren. Maria en Jozef zijn door hun knielende houding korter dan de anderen. De herders en de koningen zijn allemaal even groot, maar een koning uitpakken is toch leuker dan een herder. Uiteindelijk staan ze allemaal weer op hun eigen stekkie.

Driekoningen wordt gevierd op 6 januari. Het is het feest waarmee de 'kerstkring' van twaalf dagen (vanaf de nachtmis op kerstavond) wordt afgesloten. In Engeland heet het driekoningenfeest nog steeds Twelfthnight. Na deze datum nog kerstversiering in huis hebben, brengt volgens de overlevering ongeluk.

De weerspreuk, aan het eind van dit artikel, sluit hier op aan.

Oorsprong

Het oorspronkelijke verhaal is te lezen in Matteüs 2. Na de geboorte van Jezus arriveerden 'enige wijzen van het Oosten' in Jeruzalem. Zij hadden een ster aan de hemel zien staan die volgens hen wees op de geboorte van de Koning der Joden. Toen koning Herodes hun reisdoel vernam, werd hij nieuwsgierig naar deze mogelijke concurrent. Schriftgeleerden vertelden hem dat de Messias in Bethlehem geboren zou moeten worden (zie Micha 5, 1). Herodes ontbood hierop de wijzen en verzocht ze om hem te rapporteren wat ze in Bethlehem aan zouden treffen. Deze Herodes was Herodes I de Grote, viervorst over Judea, die leefde van ca. 73 tot 4 v.C. en namens de Romeinen het gebied bestuurde. Hij was bepaald niet geliefd onder de joden, vooral omdat hij probeerde een hellenistische cultuur op te leggen. De wijzen togen naar Bethlehem, geleid door de ster. In het huis waarboven de ster stil stond, vonden zij het kindeke. Ze schonken hem goud, wierook en mirre, een aangenaam geurende hars. Toen ze die nacht sliepen, zei God hen - in een droom - de opdracht

van Herodes te negeren. De volgende dag vertrokken ze via een andere route naar hun landen.

Toen Herodes begreep dat de wijzen hem hadden bedrogen, gelastte hij dan maar alle kinderen in Bethlehem jonger dan drie te vermoorden. Jezus en zijn ouders waren toen echter al naar Egypte vertrokken, na een tip van een engel (eveneens in een droom, ditmaal van Jozef).

De weldaad van de drie wijzen bestond dus naast waardevolle geschenken, uit het niet-verraden van de voorspelde Messias.

Noch het **aantal** (drie), noch de **namen**, noch hun **huidskleur** (Caspar zou donker zijn geweest) worden in de Bijbel genoemd. In de evangeliën van Marcus, Lucas en Johannes worden de wijzen in het geheel niet genoemd. In de donkere middeleeuwen bedacht men op grond van het aantal geschenken dat het dan wel drie wijzen geweest zullen zijn.

De Wijzen zijn in de volksverhalen en bij Tertullianus **koningen** geworden omdat de tekst van Matteüs laat denken aan

Jan Steen *Das Bohnenfest* (1668) – Museumlandschaft Hessen Kassel

Jesaja 60,3.6: 'Volkeren komen naar uw licht, koningen naar de glans van uw dageraad'. 'Een vloed van kamelen zal u overdekken, dromedarissen van Midjan en Efa; alle bewoners komen uit Seba, met goud en wierook beladen'.

Onder invloed van deze tekst (en van Psalm 72,10) zijn de wijzen dus koningen geworden, die reisden per kameel. Pas sinds de 8e eeuw vindt men hun **namen** als Caspar, Melchior en Balthasar.

Verder kregen ze symbolische identiteiten toegekend: ze zouden de drie bijbelse mensenrassen vertegenwoordigen en dus moest een van hen zwart zijn.

De drie zonen van Noach – Sem, Cham en Jafeth – worden in het Oude Testament gezien als stamvaders van drie volkeren:

Semieten, Chamieten en Jafetieten. Cham had de naaktheid van zijn dronken vader gezien en verklapt aan zijn broers; om die reden was hij door Noach vervloekt. Hij zou de stam-vader zijn van de Afrikaanse volken en van de Kanaänieten. Een afstammeling van Cham moest dus donker zijn.

Driekoningen anno nu

Driekoningen wordt zowel door protestanten als katholieken gevierd. In groepjes van drie, lopen kinderen, verkleed en met een kroon op, langs de deuren, één van hen heeft een zwartgemaakt gezicht. Ze dragen daarbij lampionnen en zingen bijvoorbeeld de volgende woorden:

*Drie kooooningen,
drie kooooningen,
geef mij nen nieuwen (h)loed.
Mijnen ouwen is verslee-eeten,
mijn moeder mag 't nie wee-eeten.
Mijn vader heeft het geld,
Al op de toonbank neergeteld!*

Als beloning voor het zingen krijgen ze eten, snoep en/of geld.

Driekoningen zit vol met tradities uit allerlei culturen.

De lampionnen zijn een overblijfsel van een oude heidense gewoonte, waarin men fakkels droeg om boze geesten te verjagen.

Het snoepgoed dat werd uitgedeeld stamt van heidense offermalen.

In huis werd Driekoningen met eten, drank en gezang gevierd. Bekend is het koningsbrood of koningentaart die men bakt: er wordt een boon of muntstuk in verstoppt en degene die het vindt is die dag 'koning(in)'. Degene die 'de koning(in)' is, moet trakteren, maar is die dag ook de baas in huis!

De boon in de koek is ook afgeleid van een heidens gebruik. De Germanen mochten in de twaalf nachten van de nieuwjaarsfeesten geen peulvruchten (hun hoofdvoedsel) eten en de 'heilige boon' betekende het einde van die vasten.

Tenslotte dan de beloofde weerspreuk:

Als het vriest op dertiendag, dan vriest het dertien weken lang.

Bronnen:

- www.holyhome.nl
- www.statenvertaling.nl
- www.terugblik.com

Driekoningenbrood

Benodigheden: 500 gram bloem - 2 dl melk of water - 2 zakjes gist (Oetker) - 2 eetlepels suiker - 100 gram boter of margarine - zout - 1 eierdooier - enkele druppels amandelaroma (Oetker) - 50 gram amandelspijs - 1 gepelde amandel - poedersuiker

Maak de helft van de melk lauw en vermeng de gist met 1 theelepel van de suiker. Giet de lauwe melk erop en laat het zo 10 minuten staan. Smelt de boter in een pannetje (niet bruin laten worden!) en laat ze weer afkoelen.

Zeef de bloem en doe deze samen met het zout en de rest van de suiker in een kom. Maak een kuiltje en giet hierin de gistoplossing, de rest van de melk, de gesmolten en afgekoelde boter, de eierdooier en enkele druppels amandelaroma.

Kneed een soepel en elastisch deeg en laat het een half uurtje rijzen op een warme plaats.

Beboter de bakplaat.

Kneed het deeg na het rijzen nog eens flink door en vermeng het met de amandelspijs. Vorm een ronde platte bol en steek de amandel ergens in het deeg.

Knip het platte ronde brood langs de bovenrand op anderhalve cm in, zodat het brood op een kroon gaat lijken. Laat het deeg nog eens 30 minuten op de bakplaat rijzen.

Verwarm intussen de oven voor op 200 graden.

Bak het brood in 30 minuten gaar in de voorverwarmde oven.

Knip van papier een ster, leg deze op het afgekoelde brood en bestrooi het brood met poedersuiker. Neem vervolgens de papieren ster van het brood, de ster staat dan (zonder poedersuiker) op het brood afgetekend.

En denk eraan: Wie aan tafel het stuk met de amandel of de boon treft moet trakteren! <

ACTUALITEITEN

Jubilea in 2015

75 jaar in het klooster:

1940 – 24 juni – 2015

Zuster Ursulina Drubbel, Sint Jozefoord Nuland

70 jaar in het klooster:

1945 – 24 juni – 2015

Zuster Ine Sterk, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1945 – 24 juni – 2015

Zuster Ina Hassink, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1945 – 24 juni – 2015

Zuster Cecilia van der Poel, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1945 – 27 december – 2015

Zuster Raphaël Pirovano, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1945 – 27 december – 2015

Zuster Joantine van Lochem, Sint Jozefoord Nuland

60 jaar in het klooster:

1955 – 24 juni – 2015

Zuster Richarda Timmer, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1955 – 24 juni – 2015

Zuster Odrada de Jong, Sint Jozefoord Nuland

1955 – 24 juni – 2015

Zuster Hadewych Kupers, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1955 – 24 juni – 2015

Zuster Leonie Rabou, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1955 – 24 juni – 2015

Zuster Mariëtta Stapels, Moederhuis 's-Hertogenbosch

1955 – 23 oktober – 2015

Zuster Teresia Postel, Moederhuis 's-Hertogenbosch

25 jaar geassocieerd lid van de Congregatie:

1990 – 20 januari – 2015

Marie Louise van Daele

Theo Bos, theoloog, uw pastor Theo

Sinds 1 augustus 2014 heeft het Moederhuis een nieuwe pastor: Theo Bos. De vorige pastor, Corry Martens, had de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, vandaar. Pastor Theo stelt zichzelf aan u voor.

door Theo Bos

Mag ik me voorstellen: Theo Bos, theoloog, uw pastor Theo?

Om te beginnen: mijn leven begon in 1958, in een dorp waar ook de Zusters Inigo en Ancilla vandaan komen: het Betuwse/Gelderse Elst. En daar was tot aan 1953 ook de R.K. meisjesschool Sint Henricus, een van de liefdewerken van de Congregatie DMJ.

Na de middelbare school te Arnhem, (met ooit een 9 op mijn rapport voor godsdienst!) heb ik mijn diploma HBO-Inrichtingswerk gehaald. In 1980 wilde ik naar Brabant, ik wist niet waarom, maar mijn vader had er familie en we kwamen er wel eens. Ik kon aan het werk in Den Bosch als (groeps-)begeleider in een tehuis voor mensen met een verstandelijke beperking, toen nog gevestigd aan de Van der Doesingel. Daarnaast was een huis, waar enkele Zusters van JMJ woonden, met wie we wel eens contact hadden. Zo leerde ik daar Zuster Juul Meijs kennen, zij startte enkele jaren later in de Vughterstraat een bezinningsproject voor jongeren: 'Jongeren op Doortocht' genoemd. Samen organiseerden we diverse boeiende activiteiten. Een parochie in Rosmalen wilde samen met onze groep een viering in de parochiekerk verzorgen. Inmiddels wijlen Zr. Juul zei "Ja", maar ik zei "Nee". Zij ging, anderen gingen mee, maar ik niet; ik zag mezelf, zo zei en zag ik dat toen, "echt niet op een preekstoel staan".

In die jaren groeide wel de gedachte ooit iets met Theologie te willen gaan doen: een studie

voor mezelf, als vorming, rijping, verdere ontwikkeling. Niet zozeer om er iets actiefs mee te gaan doen, als pastoraal werker te willen gaan werken of zo.

>

ACTUALITEITEN

22

In 1987 werd die gedachte realiteit: ik begon met de studie aan wat toen nog heette de Katholieke Theologische Hogeschool Amsterdam. En toen direct de beleving: "De goede keuze, op het goede moment!"

De stages heb ik gedaan in de bekende San Salvator Parochie en het verpleeghuis Oosterhof, beide te Den Bosch. Tijdens de verpleeghuisstage (1993) kwam de 'roeping' om er ook iets mee voor en met anderen te willen gaan doen.

Zo kwam ik (1994) terecht in de 'Epilepsie-kliniek Dokter Hans Berger Kliniek', onderdeel van 'Medisch Centrum De Klokenberg' te Breda. Daar woonden, verbleven ook veel mensen met een verstandelijke beperking, wat aansloot bij mijn eerdere werk. En gezien mijn achtergrond van werken in een zorginstelling, lag een soortgelijke setting om in te werken voor mij voor de hand. Niets mis met een parochie, maar ik ben een 'zorginstellingmens'.

Ik moest toen nog wel 'even' afstuderen, dat gebeurde in 1996, met een scriptie over liturgie met en voor mensen met een verstandelijke beperking. Door het afronden van mijn studie, kreeg ik wat meer vrije tijd, en kon ik de parttimebaan in de kliniek gaan combineren met een deeltijdfunctie in het klooster van de Paters HH. Harten. Officieel SSCC geheten, maar vooral bekend als de 'Paters Damianen'. Beide prima werkplekken.

Vanwege omstandigheden echter ging de epilepsiekliniek dicht, gelukkig kon ik toen (1998) aan het werk als pastoraal werker in 'De Blauwe Kamer', te Breda, nu onderdeel van Koninklijke Visio. Een locatie waar mensen met een verstandelijke en visuele beperking wonen en werken.

Zomer 1999 werd ik gevraagd om in Huize

St. Vincentius in Udenhout te komen werken, dat kon toen omdat het werken bij de Paters ook op ging houden. Vanaf dat moment dus twee deeltijdbanen in twee instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking. Ik leerde in Udenhout al iets over de persoon Vincentius (Vincent de Paul) en over de stichters van die instelling: de 'Zusters van de Choorstraat'. Maar dat die nog later op heel andere wijze mijn levensweg zou gaan kruisen, kon ik toen in het geheel niet vermoeden!

Dat gebeurde rond maart/april dit jaar. De advertentie voor pastor in het moederhuis trok

me van meet af zeer aan en kwam (toeval?) op het goede moment: in Breda bestonden plannen om i.v.m. bezuinigingen flink op mijn uren te gaan beknibben. De rest is bekend: de sollicitatie bleek succesvol, vanaf augustus dit jaar mag ik me 'Pastor Theo' (laten) noemen door de mensen van het Moederhuis van de 'Dochters van Maria en Joseph'.

Vanaf dat moment: 'pastor van de Choorstraat en de Schoorstraat' (adres van Huize Vincentius te Udenhout).

Inmiddels zijn er al enkele maanden voorbij. En mijn eerste indruk: wat een fantastische werkplek is dit! Zovél mensen met elk zo'n boeiende levenservaring en een congregatie met een heel indrukwekkende geschiedenis van liefdewerken als scholen, diverse zorginstellingen voor ouderen, kinderen en mensen met een beperking, in binnen- en buitenland.

Ik voel me hier enorm op mijn plek: veel hartelijke, persoonlijke contacten, in gesprekken, in de vieringen, enz. Het voorgaan in de diverse vieringen bevalt me goed, ik kan heerlijk met taal bezig zijn om er iets moois en betekenisvols van te maken. En vooral: (ik heb het al vaker gezegd): "Ik geniet van de rust, ik gedij op die rust, en tegelijkertijd geeft het me veel energie!" En zoals ik dat ook in de installatieviering (12 okt. j.l.) gezegd heb: "Hier pastor mogen zijn, pastoraal werk mogen doen, stemt me zeer dankbaar. U bent mij dierbaar. Ik voel me een bevoorrecht mens".

Alle goeds voor u en de uwen, nu en in het komende jaar. Dan wellicht een vervolg in 'De Heeriaan' over enkele werkervaringen en over wat mij draagt en drijft als pastor. <

Ontmoetingsdag voor senioren op Sint Jozefoord

Al vele jaren komen er in de laatste week van de zomervakantie zo'n 300 kinderen uit Nuland in het bos bij Sint Jozefoord bijeen voor een vakantieweek.

De vrijdag en de zaterdag ervoor is het een drukte van belang. Veel vrijwilligers zijn bij de voorbereidingen betrokken en er wordt hard gewerkt met het opbouwen van tenten, om verder alles in gereedheid te brengen. Ieder jaar heeft een ander thema.

door Zuster Joantini Kolfschoten

Sinds vorig jaar vindt er een jaarlijkse ontmoetingsdag plaats op deze zelfde plek, voor de senioren van Maasdonk (Nuland, Geffen en Vinkel). Het streven is zoveel mogelijk ouderen in Maasdonk hierbij te betrekken.

De tenten op het terrein van de kinderen, mogen daarvoor gebruikt worden, op de zondag vóór de vakantie week van de kinderen.

De organisatie is in handen van Sint Jozefoord, de KBO (Katholieke Bond voor Ouderen) Nuland en de Seniorenraad Maasdonk. Vorig jaar was het, ondanks de hitte, een groot succes.

Dit jaar was het regenachtig, maar dat stond >

ACTUALITEITEN

een hele goede opkomst, van zo'n 120 personen, niet in de weg. Wie geen vervoer had, kon dat doorgeven en werd dan met de bus van Sint Jozefoord door vrijwilligers opgehaald en na afloop weer thuisgebracht.

De dag begon met een gezamenlijke communieviering in de tent, geleid door de pastoraal werker van Geffen.

Na het genot van een kopje koffie was er een quiz met vragen over het verleden van Maasdonk, per tafel in te vullen. De quiz werd gevolgd door een gezamenlijke broodmaaltijd. In de middag werden er allerlei gezelschapsspelen gedaan, en later, na een nieuwe koffie- en theeronde, volgde nog een quiz met Brabantse uitdrukkingen en gezegdes. Wat is hun betekenis? Ook weer per tafel te beantwoorden.

De deelnemers aan de tafel met de meest goede antwoorden, kregen een prijsje. Tot slot werd er een kleine verloting gehouden van

prijzen, geschonken door de winkeliers van Maasdonk.

Al met al een hele geslaagde dag, met heel veel dank aan alle vrijwillig(st)ers en alle vrijwillige medewerking door de mensen van Sint Jozefoord. Wat zouden we zijn zonder hen.

Bij het vertrek kreeg ieder een kaart met daarop het volgende gedicht:

Ontmoeting

*Vandaag heb ik een mens ontmoet,
met lichtjes in zijn ogen.*

*Die straalde blijheid naar mij uit,
het heeft mij diep bewogen.*

*Vandaag heb ik een mens ontmoet,
die gaf zin aan mijn leven.*

*Ik ben dankbaar voor zo'n mooi moment,
het heeft me energie gegeven.*

*Mocht jij een keer diegene zijn
die de ander kan verwarmen.
Laat die kans niet onbenut,
maar open dan jouw armen.*

Een rondje Vincentius

Een bezinning op de Vincentiaanse Pelgrimsreis van 11 tot 23 september 2014

Ook dit jaar namen vier Zusters DMJ en drie medewerkers van de congregatie deel aan de jaarlijkse pelgrimstocht in het teken van Vincentius. Een initiatief van de Fraters van Liefde CMM.

door Zuster Antonie Ardatin en Zuster Wahyu Triningsih

Onze Vincentiaanse pelgrimstocht is een wonderbaarlijke belevenis geworden. Wij hebben al vaker over de levens van St. Vincentius, Louise de Marillac en Frédéric Ozanam gesproken en er ons in verdiept. We proberen hen ook na te volgen als Dochters van Maria en Joseph die de spiritualiteit van Vincentius omarmen. Maar door deze reis heeft alles veel meer zeggenschap en diepte gekregen. Vele plaatsen die voor Vincentius van belang zijn geweest, mochten wij met eigen ogen waarnemen. Zijn geboortehuis, de kerk waarin hij is gedoopt, de kerk waar hij tot priester is gewijd, de kerk waar hij zijn eerste preek hield en nog andere plaatsen die tekenend zijn voor zijn leven.

Die plaatsen zijn de stille getuigen van het leven van St. Vincentius. Zijn grote liefde voor de armen is nog waarneembaar. De vraag is, hebben wij als Dochters van Maria en Joseph de geest van St. Vincentius en de liefde voor de armen zichtbaar kunnen maken in ons leven?

Leren van onvolmaaktheden

Uit het leven van St. Vincentius, Louise de Marillac en Frédéric Ozanam bleek dat zij geen volmaakte mensen waren, geen geboren heiligen. De tijd waarin zij leefden was verre van ideaal. Armoede alom, de autoriteiten dachten alleen aan hun eigen belangen, de Kerk stond aan hun kant, de geloofsbelevens was gedegradeerd, een maatschappij die de armen nog armer maakten.

St. Vincentius kwam niet bepaald uit een welgestelde familie. Hij was de zoon van een arm boerengezin. Vincent verlangde naar een beter en een meer comfortabel leven. Zijn keuze om voor priester te studeren, was er vooral op gericht om het beter te krijgen. Zijn toebedeelde intelligentie was de trots van het gezin. Louise de Marillac echter, was afkomstig uit een zeer gerespecteerde adellijke familie. Zij genoot de beste schoolopleidingen. Haar biologische moeder is niet bekend. Wel is bekend dat haar vader veel van haar hield, maar dat haar stiefmoeder Louise niet accepteerde. Louise was geen perfecte vrouw. Tijdens haar huwelijk kreeg zij een zoon. Haar echtgenoot was ziekelijk en overleed jong. Om haar zoon had ze veel zorgen, omdat hij het verkeerde pad koos.

25

>

De deelnemers aan de Vincentiaanse Pelgrimstocht 2014.

ACTUALITEITEN

Frédéric Ozanam kwam uit een welgesteld gezin. Hij genoot een goede opleiding. Op zeer jonge leeftijd verwierf hij titels in de rechten en letteren en later werd hij aangesteld als professor. Maar hij werd geconfronteerd met 'de liefdescrisis'. Overal ontmoette hij arme mensen. De Kerk bekommerde zich niet over hun lot. Kerkelijke bewegingen werden geminacht.

Men geloofde niet meer in charitatieve bewegingen. Hij overleed in de strijd om de liefde.

Deze drie waren geen volmaakte personen. Alle drie bevonden zich in hetzelfde schuitje: de bekrompenheid in opvattingen over materiële en spirituele aspecten. Maar juist door de alomvattende bekrompenheid werden zij tot andere mensen bekeerd. Zij waren gedreven door de liefde voor arme mensen. Hun levensidealen waren niet gericht op MIJN maar op ANDERMANS belangen. God gebruikte hen om de ogen van mensen te openen: de liefde bestaat en is overal te vinden. De drie wekten nieuwe hoop voor arme mensen: de Heer laat je niet in de steek. Er zijn nog mensen, die zich over je lot bekommeren. Er loopt IEMAND met je mee. God gebruikte de zwakheden en de armoede van St. Vincentius, Louise de Marillac en Frédéric Ozanam om zijn LIEFDE aan de wereld te tonen. De ontmoeting met arme mensen had hun leven drastisch veranderd.

Op bedevaart gaan naar de liefde

Ons leven als Dochters van Maria en Joseph is nog niet voltooid. Mensen die gebrekkig zijn in materieel en spiritueel opzicht, zijn altijd en overal rondom ons. St. Vincentius, Louise de Marillac en Frédéric Ozanam hebben de pijlers van liefde geplant. Met hun charitatieve werk veroverden zij de wereld.

Frederic Ozanam

Zij overtuigden de wereld dat God de hoop is voor mensen. Hun strijd om de liefde was nog niet voltooid. Door de doop roept God ons om de vlam der liefde brandend te houden.

Wij, Dochters van Maria en Joseph zijn nu aan de beurt. Ons leven wordt een bedevaart naar de liefde. Ondanks onze beperkingen als persoon, zijn wij toch geliefd en geroepen door God. Wij gaan op bedevaart niet omdat wij volmaakt zijn. God roept ons ondanks onze beperkingen. Hij heeft ons geroepen om te getuigen dat God Liefde is. Durven wij die liefde uit te dragen in onze bedevaart-levensreis? <

Promovendi

door Zuster Lisette Swanenberg

Vier rode stoelen...

Vier vuurrode stoelen staan naast elkaar in het midden van het restaurant. Op de zitting ligt een kaartje: - gereserveerd -.

Vier stoelen voor vier onverwachte gasten.

Het gaf meteen al iets geheimzinnigs aan deze avond.

Er was koffie aangekondigd met een verrassing.

Er werd gegist. Wat zou het zijn? Vier sprekers? Een voorstelling? Een onverwachte info-avond? Er stond ook een lessenaar klaar.

Er werd diep nagedacht. We bleven in het ongewisse, totdat er twee personen binnentapten. Deftig gekleed in het zwart, onder de arm dikke diplomatentassen. Ze namen plaats achter de lessenaar en stelden zich voor. De langste man nam het woord.

'Ik ben professor, doctor, meester Van Nergenshuizen tot Ver in de Zee (Zuster Raphaël) en dit is mijn onmisbare assistent Philip Tot alles in Staat (Zuster Caroline). Wij zijn de verrassing niet, de verrassingen komen zo meteen, om op het rode pluche neer te zitten. Ik wil u uitnodigen om samen met ons te herdenken dat twee van onze medezusters hun universitaire studies met goed gevolg hebben beëindigd! Dat gaat

Onze twee masters

natuurlijk gepaard met een feestelijke ceremonie en speciale kleding.'

En zo werden de nietsvermoedende Zusters Wahyu en Emilia opgeschrikt en naar voren geroepen, om tot professoren te worden omgetoverd! De welverdiende bul, werd hen symbolisch overhandigd in de vorm van een oorkonde, die ter plekke ondertekend werd door Zuster Antonie Ardatin, Algemeen Overste en Zuster Augusta de Groot, Regionaal Overste Nederland.

Twee masters. Een master in de psychologie voor Zuster Wahyu Veronika Triningsih. (Wahyu betekent 'openbaring' of 'inspiratie van God'). Zij is afgestudeerd aan de Katholieke Universiteit Soegijapratana te Semarang, Indonesië. Een master in christelijke spiritualiteit voor Zuster Emilia Franciska Dian Widowati. (Dian betekent 'licht'). Zij is afgestudeerd aan het All Hallows College van Dublin City University, Ierland.

We kregen een kijkje in het wel en wee van hun studietijd en de inspanningen die ermee gepaard gingen.

Wij zijn trots op onze twee masters. Twee kijkers in de ziel van onze gemeenschap! Ze hebben het rode pluche verdiend! <

V.l.n.r. Zr Augusta, Zr Emilia, Zr Wahyu, Zr Antonie.

ACTUALITEITEN

Titus Brandsma Memorial – Vriendendag 2014

Het Titus Brandsma Memorial:

Houdt het gedachtengoed van Titus Brandsma levend.

Schept ruimte voor mensen die zoeken naar God.

Centrum voor spiritualiteit: bezinning, vorming, scholing, viering.

door Zuster Monique Cillessen en Zuster Vera Lubbers

** Een karmeliet die geen grootse dingen deed, maar de gewone dingen groots deed **

Op 18 september zijn wij samen met Zuster Mariëtta [Stapels – Red.] verhuisd van 'De Veste' in Nijmegen naar het Moederhuis in 's-Hertogenbosch.

Twee dagen later, op 20 september waren we alweer terug in Nijmegen voor het bijwonen van de Vriendendag van de Stichting Vrienden van Titus Brandsma.

'Onze Titus' heeft een speciaal plekje. En tijdens de vele jaren die wij in Nijmegen woonden, bezochten wij trouw de open kloosterkerk van de Karmelieten.

Met veel vreugde gingen we dus naar Nijmegen. Na een hartelijke ontvangst, sprak Falco Thuis een welkomstwoord, gevolgd door een inspirerende lezing van Kees Waaijman met als titel 'Wat kan Titus Brandsma betekenen voor onze tijd'. Na een lunch met bijzondere ontmoetingen werden er in het middagprogramma teksten uit de nalatenschap van Titus voorgedragen en gezongen.

Ook Pater Constant Dölle, die Titus Brandsma persoonlijk heeft gekend en ook veel over hem heeft gepubliceerd, vertelde boeiende verhalen.

Daarna was het tijd voor het plaatsen van de vriendentegels. Onze Congregatie prijkt nu met een tegel in de muur van de kerk. Tenslotte volgde een mooie gebedsviering en een slotwoord van Falco. Daarna namen we afscheid en vertrokken we met de trein naar huis.

We kijken terug op een mooie en vruchtbare dag.

Mocht u in Nijmegen komen, het is zeker de moeite waard om bij 'Titus' langs te gaan.

*Onder het vele,
dat voor ons het godsbegrip
zo dierbaar maakt,
is er wel nauwelijks
een element aan te wijzen,
dat daaraan zo grote bekoorlijkheid geeft
als juist de voorstelling
dat God in ons woont,
wij Hem in onszelf
kunnen ontdekken en aanschouwen
en met ons in alles wat ons omgeeft,
terwijl in heel ons leven
die goddelijke inwoning
tot heldere uitstraling kan worden.*

Pater Titus Brandsma o.carm.
Godsbegrip (1932)

De Stichting Vrienden van Titus Brandsma heeft als doel: initiatieven ondersteunen die gestalte geven aan het geestelijk erfgoed van Titus Brandsma, in Nederland en over onze landsgrenzen heen.

De Stichting Vrienden van Titus Brandsma is een steunstichting die daartoe gelden werft, bijvoorbeeld voor de uitgave van de geschriften van Titus Brandsma, het stichten van gedenkplaatsen, de instandhouding van het Titus Brandsma Memorial te Nijmegen en dergelijke.

De stichting is van plan jaarlijks een ontmoetingsdag voor de Vrienden te organiseren.

Bron:

www.titusbrandsmamemorial.nl

Opstekertje

door Zuster Augusta de Groot

‘Bent U degene die komen zou, of moeten wij een ander verwachten?’

Een vraag die wij nog steeds stellen, zeker in deze Adventstijd.

Misschien wel een vraag die even oud is als de mensheid.

Het kan toch niet dat het leven zo maar door blijft gaan zoals het nu is?

Mensenlevens, zomaar weggegooid.

Een kind dat sterft van de honger.

‘En wat mij overkomt’, zegt iemand, ‘ik moet vechten voor het leven, voor mijn werk, voor een boterham op tafel.’

Of, ‘Ik kan mijn zoon/dochter niet meer volgen’.

De pijn is groot in mensenlevens.

Maar er is méér dan pijn, er is ook de hoop en verwachting dat het beter gaat worden.

Wij verwachten een Kind dat licht en vrede brengt.

En wat is er kwetsbaarder dan zo’n klein mensje?

Het is een spiegelbeeld van onvervuld verlangen.

En in ons binnenste, is een spiegelbeeld gelegd van dit Kind.

En ook al voelt ons leven soms aan als een harde korst, het is maar de bolster.

Durf toe te laten dat ook wij een zachte pit hebben. Dat we geraakt kunnen worden in ons diepste zijn.

Tederheid, vrede en liefde moge uw toevallen in de komende dagen. <

Jan van Bijlert, Maria met kind, ca. 1635

Van aangezicht tot aangezicht

door Zuster Leonie Rabou

Met niets beginnen

Daar zit je dan, je hebt de eerste stappen gezet op de lange weg van het schilderen van een icoon. De eeuwenoude techniek vraagt veel tijd. Je bent begonnen met het uitdiepen van een houten plankje. Dat kost al bijna twee dagen. Het paneel moet geprepareerd worden: glad maken, lijmen en linnen erop. In totaal komen er acht of twaalf krijtlagen overheen, die iedere dag weer de tijd moeten krijgen om te drogen.

Pas na het schuren en polijsten van het paneel kan er getekend worden. De voortekening / het voorbeeld wordt op puur natuurlijk papier aangebracht. De achterkant van de voortekening wrijf je met je vinger stevig in met wat siena, een okerachtige aardverf. Daarna leg je de tekening op de plank en ga je met een ciseleerpen over de getekende lijnen.

En nu kan eindelijk het echte schilderen beginnen: het aanbrengen van lagen kleur. Door de vele lagen die een voor een worden aangebracht - soms wel 25 - ontstaan de diepe kleuren.

Kleuren

Boeiend is het om te weten dat eerst het goud wordt aangebracht. Kleuren hebben een speciale betekenis. Goud en rood zijn de goddelijke kleuren. Blauw en groen zijn de kleuren van de aarde. Christus zul je altijd gekleed zien in een rood onderkleed en een blauw bovenkleed. Dit betekent dat Hij in zijn goddelijkheid bekleed is. Bij de Moeder Gods zie je het omgekeerde: een blauw onderkleed en daar overheen een rood gewaad. Zij wordt immers met goddelijkheid bekleed.

Verhaal

Perspectief ontbreekt op de iconen. Soms lijkt de stijl meer een stripverhaal. Op die manier krijgt de icoon zijn diepte. Kijk maar

>

eens naar de beroemde icoon van Andrej Roeblev. Deze icoon staat voor gastvrijheid of gastvriendschap.

Op de achtergrond zien wij uit de rotsen een boompje groeien. Dat staat voor het nieuwe leven dat geboren zal gaan worden. We zien ook iets dat op een huis lijkt. Dat duidt op de voortzetting van het geslacht, het huis van Abraham. Kijk eens naar de middelste figuur: rood onderkleed, blauw bovenkleed.

Kijk nu eens naar de Verrijzenisicoon op pagina 32.

Het is goed om te weten dat voor de westerse christenheid het feest van Pasen vooral een bekroning was van het lijden van de Messias, terwijl in de oosterse belevingswereld het 'feest der feesten', de overwinning op de dood voor heel de mensheid betekende.

*Voor u stierf Ik de kruisdood,
maar zie: door de kruisdood geef Ik jullie allen nieuw leven.*

Jezus staat in een groot aureool boven op de uiteinden van het kruis. Hij reikt de oude Adam zijn hand. Aan de andere kant zie je aartsmoeder Eva. In zijn hand houdt Christus een witte rol, waarden van de Schriften, waarin het getuigenis geschreven staat over wie Hij is.

*Hij is nedergedaald ter helle,
de derde dag verreezen uit de doden.*

Het Licht

Wanneer het wit wordt aangebracht op de icoon, is het alsof er licht gaat schijnen in de afbeelding. In de plooien van het kleed, maar het meest indringend gebeurt het, wanneer je het wit aanbrengt in de ogen.

Mandylion: het niet door mensenhanden gemaakte beeld van Christus

Toen ik Mandylion schilderde, draaide mijn perspectief om. Niet ik was het, die keek naar de afbeelding, maar de afgebeelde keek mij aan. Ik voelde een diepe emotie, die niets te maken heeft met sentimentaliteit, maar die berust op een werkelijk ervaren. Op dat moment beseft ik hoe waar het is wat er gezegd wordt: de icoon is een poging om het oorspronkelijke gelaat van Christus te laten verschijnen.

Ik ben het licht der wereld en wie wandelt in dat licht zal leven.
(Johannes 8, 12)

*Kom allen tot Mij die belast bent en onder zorgen gebukt gaat
en leert van Mij, want Ik ben nederig van hart
en gij zult rust vinden voor uw ziel.*
(Matteüs 11, 28-29)

Iconen schilderen is een meditatieve bezigheid, een gebed. Biddend richt men zich tot God. Wie iconen schildert, is nooit meer alleen. <

De Jacobs ladder

door Zuster Lisette Swanenberg

Het leven is een verhaal dat wacht op een verteller. En die verteller ben ik.

Ik neem u mee naar het leven van Jacob [aartsvader – Red.]. Een mensenkind dat leefde meer dan 3000 jaar geleden. 'Geboren' in het Bijbelverhaal van het Oude Testament. Over Jacob wordt geschreven dat hij werd geboren met de hand om de hiel van zijn tweelingbroer Ezau.

36

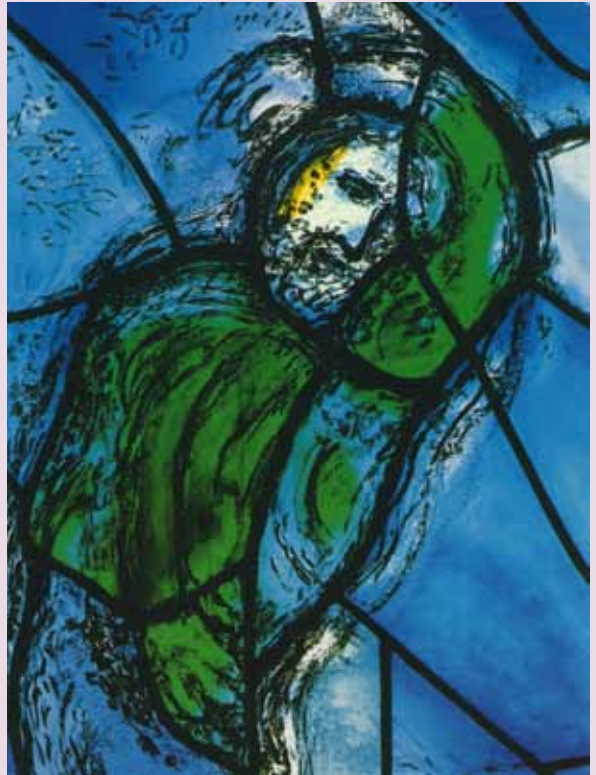
Zij groeien samen op, maar nu, in dit verhaal, is hij op de vlucht. Zijn broer zit hem op de hielen en dat niet alleen. Hij wil hem vermoorden.

Jacob is op de vlucht voor zijn broer en voor zijn verleden. Hij is afgeschreven door zijn familie. Daar heeft hij het ook zelf naar gemaakt. Want op een sluwe en slinkse wijze, heeft hij zijn tweelingbroer het eerste geboorterecht ontfutseld. Zijn blinde vader heeft hij op zijn sterfbed bedrogen, door zich voor te doen als Ezau en daarmee sleepte hij ook nog zijn vaders zegen in de wacht.

En dan gebeurt het volgende: Thuisloos dwaalt hij voort, met een bezwaard gemoed. In een toestand van god-verlatenheid. Hij wordt gedwongen om onder de sterrenhemel te slapen en vindt een steen als kussen, om zijn hoofd op te

laten rusten. Zijn hoofd - zijn verstand - rust op een oergesteente dat de stilte niet schuwt; een steen van wijsheid. Maar tegelijkertijd door zijn hardheid een metafoor voor de steenharde samenleving. Het is nacht, de tijd van ontvankelijkheid. In die donkere nacht, de nacht van de ziel, zo bekend uit de donkere nacht van Johannes van het Kruis, krijgt hij een droom. Hij ziet een ladder die op de aarde staat en helemaal tot in de hemel reikte en daarlangs ziet hij Gods engelen omhoog gaan en weer afdalen. Ook ziet hij de Heer bij zich staan, die

zegt: "Ik ben de Heer, de God van je voorvader Abraham en de God van Izaäk. Het land waarop je nu ligt te slapen zal ik aan jou en je nakomelingen geven. Je zult zoveel nakomelingen krijgen als er stof op de aarde is. Je gebied zal zich uitbreiden naar het westen en het oosten, naar het noorden en naar het zuiden. Alle volken op aarde zullen wensen zo gezegend te worden. Ik zelf sta je terzijde, ik zal je overal beschermen waar je ook heen gaat en ik zal je naar dit land terugbrengen; ik zal je niet alleen laten, tot ik gedaan heb wat ik je heb beloofd".

Marc Chagall, De droom van Jacob

Toen werd Jacob wakker. Verbijsterd was hij, totaal overrompeld en het voelde alsof God had ingebroken in zijn leven. Zijn emoties maakten overuren en hij werd steeds stiller en stiller en eerbied vervulde hem. De steen werd een offersteen, een gewijde steen en de plaats waarop hij hem gevonden had, kreeg de naam van Betel, wat Huis van God betekent.

Een heilige plek voortaan, want het huis van God is niet tempel gebonden. En Jacob deed ter plekke een belofte. Als God hem terzijde zou staan, zou hij het tiende van zijn bezit weggeven.

Deze droom wordt openbaringsdroom genoemd. God maakt zich op een zeer originele manier bekend aan deze mens. Hij herhaalt nog eens dat de belofte van het nieuwe land nog steeds geldt. In de traditie van Jacob is dat meer gebeurd. Het lijkt een beetje op een herhalingsrecept dat Jacob overhandigd werd!

Wat mij opvalt, is dat God geen enkele voorwaarde stelt. Zijn belofte is niet afhankelijk van wat wij van het leven maken. Dit verhaal gaat niet over de franje van het leven, het raakt de kern. Het land waarop Jacob zich ter ruste heeft gelegd is zijn eigen innerlijke landschap.

Het leven van Jacob verdient geen schoonheidsprijs. Maar in zijn droom maakt hij contact met het beste in zichzelf, zijn heilige plek. Er is veel beweging op de ladder. Engelen klimmen en dalen, langzaam, trede voor trede, want het innerlijk levensproces van een mens gaat stap voor stap. Op en neer als de golfslag van het leven. Als eb en vloed.

Deze droom is heel actueel. Want hoeveel Jacobussen en Jacoba's volgen er in onze tijd een vluchtroute? Hoeveel zijn er op de vlucht voor zichzelf of voor een ander? Ik denk aan vergeldingsacties in de wereld, aan oorlog en eerwraak, aan liquidaties. Mensen op de vlucht, omdat ze anderen iets hebben aangedaan. Maar deze droom vertelt iets anders. Er wordt hoop aangezegd, er wordt bemoedigd en verwezen naar het Land van Belofte.

Dat beloofde land is er nog steeds ook voor ons. Engelen

zijn in de geschiedenis altijd de gevleugelde boodschappers. Het zijn verbindingsofficieren, koeriers tussen hemel en aarde. Deze droom gaf Jacob vleugels. Vleugels met een levenslange houdbaarheid. Want hij had gezien en was ten diepste toe geraakt door de Liefde zelf.

Samen met zijn onwankelbaar godsvertrouwen groeide zijn overvloed en de weg naar de verzoening lag open.

Ze zijn er nog. Mensen vervuld van compassie en mededogen, mensen die kunnen vergeven, wat er ook is voorgevallen. Ik denk aan de waarheidscommissie van Zuid-Afrika. Amnestie in ruil voor waarheid volgens de Ubuntu filosofie.

De Jacobs ladder overspant meer dan 3000 jaar van belofte. Van hoop voor de toekomst. Want iedere tijd kent Zijn genade.

Ja, Jacob is nog altijd springlevend! <

Marc Chagall, Beschermengel

Weg uit Nijmegen

38

door Zuster Mariëtta Stapels, Zuster Monique Cillessen en Zuster Vera Lubbers

In 1974 kwamen er acht zusters uit de Maartenkliniek wonen in 'De Veste' op de Kwakkenbergweg. Het bleek in de daaropvolgende jaren een enorm fijne plek te zijn, waar ieder zich thuis voelde. Niet alleen de zusters, maar ook de vele mensen die er in en uit liepen. In dit huis hebben we aan ons religieus-zijn vorm kunnen geven. We leefden in de maatschappij en hebben daar ons best gedaan onder de mensen te leven en van God te spreken door ons doen en laten. In het interview met ons in de Heeriaan (zomer 2013 – pagina 38 t/m 41) is daarover geschreven.

Toch kwam er in 2014 voor ons, de laatste drie, een dag van afscheid nemen. Naast de vele beslommeringen die verhuizen meebrengt, werden we ook geconfronteerd met heel andere ervaringen, waardoor we ons bewust werden wat we voor de buurt en veel kennissen betekend hebben.

De Veste was ook voorlopers en kijkers van de Vierdaagse een vast punt. Het was verrassend hoeveel hartelijkheid, kleine en grotere geschenken en lieve woorden naar ons toekwamen. Het 'Damesorkest' stond altijd voor ons huis en deze laatste keer moesten

De Zusters van De Veste en een buurman.

wij, zusters, vóór de grote drukte van de lopers even naar buiten komen. We kregen een ware aubade aangeboden met tot slot een prachtig boeket. En er werd gezongen, 'Zusters bedankt!', waar het publiek langs de weg van harte aan mee deed. Onze ogen bleven niet droog.

De wandelclub uit Heino, in de loop der jaren een vriendenclub geworden, is uit dank, een hele zaterdag geweest om voor ons allerlei werk op te knappen, waar we zelf nogal tegenop zagen. Er was ook heel wat te doen. Inpakken, opruimen, een bestemming vinden voor alles wat we niet mee konden nemen. We hebben veel mensen en instanties plezier kunnen doen met onze overtolige spullen. Langzaam toonde ons huis erg leeg, maar door de vele bloemen die alle bezoekers nog meebrachten, bleef het toch enigszins gezellig.

Een van de laatste zondagen hadden de burens ons uitgenodigd voor een gezellige

middag. Met woord en daad hebben ze hun waardering voor ons uitgesproken en benadrukt.

De laatste morgen kwamen ze met een picknickmand aanzetten, zodat wij geen koffie meer hoefden te zetten. Het was een emotioneel samenzijn, totdat Zuster Adolphine arriveerde en ons meenam naar 's-Hertogenbosch. Onze trouwe hulp, Elly, bleef als laatste op 'De Veste' om in tranen de deur achter ons te sluiten. <

In de bomen hingen linten met No Nonsens en Zusters Bedankt!

1e lustrum 'nieuwe' Heeriaan

Met dit decembern timer is het eerste lustrum van de Heeriaan – in een nieuw jasje – een feit. De Heeriaan, al een begrip sinds 1950, heeft in de loop der jaren verschillende gedaantes ondergaan. We nemen u mee terug in de tijd.

door Brigitte Lutters

2010 – 2015

In 2009 schreef de toenmalige vierkoppige redactie (Zuster Til, Zuster Veronie, Zuster Gertrudis en Zuster Hadewijch) een brief naar het Algemeen Bestuur, waarin zij schreven dat zij vonden dat hun leeftijd hen het recht gaf om hun taken neer te leggen. Het Algemeen Bestuur had begrip voor deze mening, maar was tegelijkertijd niet van plan om de Heeriaan op te heffen. Hun stelling: Wil je als congregatie open staan voor anderen, dan moet je ook bekend zijn voor anderen. En zo gebeurde het dat Zuster Veronie en Zuster Til toch nog niet met pensioen konden, maar zijn gebleven. Samen met Thekla Schrammeijer en ondergetekende zijn we aan de slag gegaan en in maart 2010 lag het eerste exemplaar op de mat.

1950 – 1965

De allereerste Heeriaan kwam uit in augustus 1950 ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de H. Regel. Deze werd goedgekeurd op 27 september 1850. Eigenlijk verschilt de inhoud van de eerste Heeriaan niet eens zoveel met hetgeen nu te lezen valt in het blad (zie kader hieronder).

Het titelblad van de Heeriaan heeft veel gedaantes gekend. Nog veel meer dan hier afgebeeld. Er waren tijden dat elk nummer voorzien was van een andere kaft.

De uitgave van de Heeriaan werd eind 1965 stopgezet. Waarom weten we niet precies. Mogelijk vanwege een gebrek aan menskracht of kopij?

INHOUD

Jrg.1

Augustus 1950 – 1951

AFLEVERING I

Ter inleiding	Vicariss Mgr. F.N.J. Hendrikx.	blz.	1
Nauwer contact	Eerw. Moeder Elise	“	2
7 Juli	Gedichtje	“	4
Een nieuwe klok	Moederhuis	“	5
‘t Is maar een vraag	Moederhuis	“	6
Antwoord	Moederhuis	“	8
Het vibratiegevoel bij doofstommen in verband met het vliegtuig geronk	Gestel	“	12
Benauwde ogenblikken	P.I.	“	16
‘t Vijvertje	Gedichtje	“	18

Kaft Heeriaan 1950 – 1965

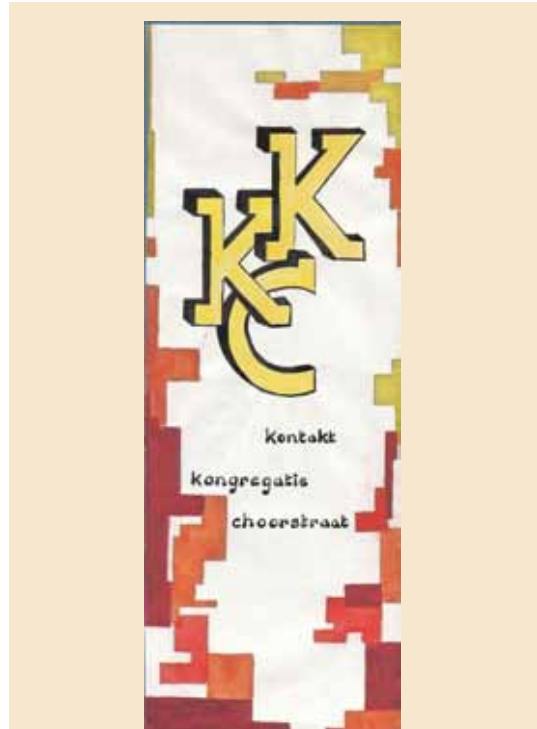
1972 – 1997

Wat we wel weten is dat het contactblad opnieuw leven ingeblazen werd in mei 1972. De aanleiding was het 75-jarig kloosterfeest van Zuster Venantia van Maanen, die van 1929 tot 1947 Algemeen Overste was geweest. Het contactblad kreeg de naam KKC: Kontaktblad Kongregatie Choorstraat. Zuster Lambertine Eijgenraam (*1903- †2004), was hier verantwoordelijk voor.

Zuster Lambertine was jarenlang voorzitter van de redactie, tot aan haar 90ste verjaardag in 1993 toe, was zij betrokken bij het contactblad. In dat opzicht is ze inmiddels ingehaald door Zuster Til, die al 92 jaar oud is.

Zuster Lambertine ontcijferde en typte ook geschriften uit, van onder andere Pastoor Heeren. Oude handschriften zijn sowieso moeilijk te lezen, maar ook zullen de brieven van Pastoor Heeren op den duur moeilijker

te ontcijferen zijn, omdat papier niet eeuwig houdbaar is. Maar dit terzijde. Ik wil maar zeggen dat het dus heel belangrijk is geweest dat Zuster Lambertine dit werk op zich had genomen.

Kaft KKC 1972 – 1979

Verklaring van het titelblad:

De grondgedachte is: communicatie.

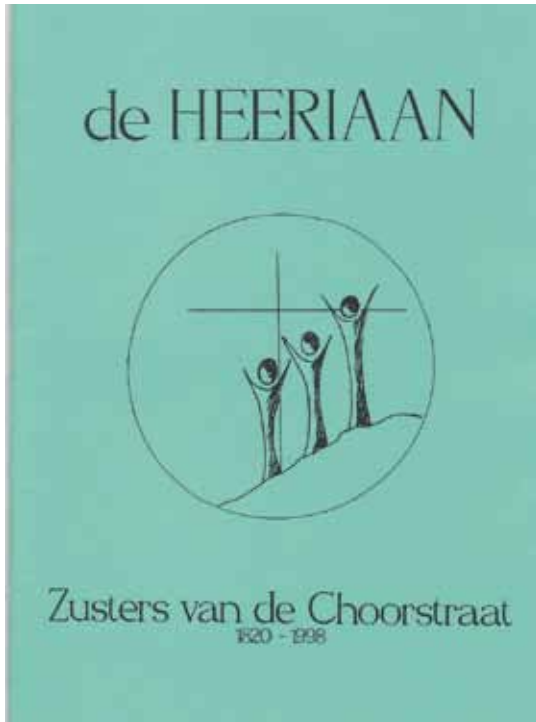
Deze wordt uitgedrukt in de schakering van de letters KKC die niet los van elkaar staan. De relaties in alle richtingen zijn uitgebeeld in de verschillende vlakken die steeds onderling zijn verbonden en de grote en kleine groeperingen voorstellen. De communicatie is bedoeld van links naar rechts en omgekeerd (horizontaal) en van beneden naar boven (verticaal) dus in alle richtingen.

Ontworpen en getekend door Zuster Teresia Postel

1998 – 2009

Door een spellingswijziging in 1995 moest de K van Kontakt en van Kongregatie vervangen worden en werd op verzoek van veel zusters teruggegrepen naar de eerste naam: De Heeriaan.

Kaft Heeriaan 1998 – 2009

Uitleg bij de groene kaft:

De vrouwenfiguren, staande op de aarde, symboliseren de onderlinge verbondenheid van alle leden van de congregatie.

Het kruis op de achtergrond symboliseert onze verbondenheid in en met Christus.

Ontworpen en getekend door Zuster Paula Pijnaker

De oude Heerianen en KKC's zijn een waardevolle bron aan informatie.

Zuster Veronie heeft alle nummers gebundeld. U kunt ze inzien in de bibliotheek van het Moederhuis.

2015-

Inmiddels zijn we beland in december 2014. Het redactieteam wordt nu gevormd door Zuster Til, Zuster Veronie, Anne-Marie Coopmans, Ton Vogel en mijzelf. Met heel veel plezier maken we voor u het contactblad en we hopen dat we dat tot in lengte van dagen kunnen blijven doen! <

Kaft december 2014 (Manifesta)

Kerstmis

*is thuiskomen
bij het vuur
van menselijke warmte.
Elkaar verzameld
rond de tafel vinden,
met brood om te breken
en plaats voor de geringste.*

*De ogen
wendend naar het licht
dat altijd verder leidt.*

Kerstmis

*is telkens weer
de ander huisvesten
in je bestaan.
Om zo meer
mens te worden -
dat woord
van melk en honing.*

*Met boven je hoofd
enkel een bladerdak
van genade.*

Kris Gelaude. Teder Asiel (2000)

Geboren op
19 april 1928

te Ouder-Amstel.

Overleden in het Moederhuis
te 's-Hertogenbosch
op 11 oktober 2014.

Zij was 61 jaar
onze medezuster.

Zuster Pia Maria van de Vall

Na een lange weg en zware laatste dagen is Zuster Pia Maria van ons heengegaan.

Geboren in Ouder-Amstel, het huidige Ouderkerk aan de Amstel, onder de rook van Amsterdam. Zij was de jongste van het gezin van acht kinderen en nu ook de laatst gestorvene.

Op 25-jarige leeftijd is zij ingetreden in onze Congregatie als bevoegd onderwijzeres. Na haar noviciaatstijd werd ze al snel hoofd van de school in Tilburg, in de achterstandswijk aan de Trouwlaan. Wat was ze gelukkig dat ze weer naar het onderwijs terug mocht. Ze was bang geweest dat ze nog langer zou moeten helpen bij poetsen, boenen en stoffen, zoals in haar eerste kloosterjaren in het noviciaat heel gebruikelijk was. Ze had daar ook geen echte aanleg voor en was op zijn zachtst gezegd, onhandig.

Zuster Pia Maria speelde graag toneel en kon heel humoristisch uit de hoek komen, maar ze had ook een andere kant, een van bazigheid en soms verzet.

Met hart en ziel was ze onderwijzeres. Als hoofd van de school voelde ze dat ook als een grote verantwoordelijkheid. Tegenover iemand die haar interviewde zei ze: "Ik was nog maar een halfwas nonnetje toen ik hoofd van de school werd". Ze was immers nog niet geprofest. Ze droeg wel een ring zoals de geprofeste zusters, dat was om haar wat meer aanzien te geven tegenover haar personeel. Een oudere collega had dat heel gauw in de gaten en zei: "Zusterke, doede jij die ring maar af, want het zal toch wel gaon".

En het ging ook, want ze wist wat onderwijs van je vroeg; inzet voor het vak, maar tevens veel geduld en liefde voor de leerlingen. Ze hield van een degelijke aanpak. "Lezen, schrijven en rekenen, zijn de vakken waar het om gaat op de lagere school", schreef ze in de jaren zestig in ons contactblad "De Heeriaan".

Bij haar afscheid in Eindhoven waar ze met pensioen ging zei ze: "Als je niet meer harder kunt lopen dan de kinderen, dan heb je in het onderwijs je beste tijd gehad". Dat was een wijze uitspraak van Zuster Pia Maria, haar gezondheid ging achteruit door de reuma. Ze kon echter niet vermoeden dat er

een tijd aan kwam van steeds minder te kunnen. Zeker in het lopen kwam de klad.

De laatste jaren in het Moederhuis kwamen haar zachte kanten meer naar voren en het was goed om haar zo te mogen zien. Na zware dagen van loslaten en afscheid nemen is zij nu van ons heengegaan.

Onze dank gaat uit naar allen die haar de laatste jaren en dagen met veel liefde hebben omgeven en verzorgd. Wij willen haar in onze herinnering houden met eerbied en respect. <

Namens de Zusters van het Moederhuis, Zuster Augusta de Groot

A G E N D A

UITGAANSTIPS

- **Een rondleiding door het Stadhuis van 's-Hertogenbosch** is indrukwekkend en de moeite waard. Het stadhuis stamt uit de 13e eeuw en met de gids wandelt u door de eeuwen heen. Gedurende het gehele jaar kunt u op elke woensdag om 14.30 uur deelnemen aan dit anderhalf uur durend evenement. Op Parade 12 kunt u kaarten kopen voor € 5,00 per persoon. www.kringvrienden.nl

- Bijzonder eten in 's-Hertogenbosch? Aan te bevelen:

Brownies & Downies

Het succes zit 'm in het concept. Het is een normale lunchroom (maar ook koffie, high tea en twee maal per maand mogelijkheid tot dineren) waar je uitstekend kunt eten, maar er is wel iets bijzonders. Je wordt bediend door mensen met een beperking. Ze krijgen hier een kans en ze draaien mee in het bedrijf. Lange Putstraat 3 en Markt 77 in het VVV-gebouw. www.browniesanddownies.nl

In de roos voor lunch, broodjes, high tea, borrel en diner.

U wordt hier vorstelijk onthaald door mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. Zij zullen u altijd met een glimlach bedienen. De medewerkers genieten van hun werk en dat stralen ze ook uit naar de gasten. Zuiderparkweg 282. www.lunchcafe-inderoosdenbosch.nl

LEESTIPS

- **Boxtel: een heerlijkheid tussen twee heren** door kapucijn **Hans de Visser**
Een bijna vijfhonderd pagina's dik tellend boek over de geschiedenis van Boxtel tussen ongeveer 1100 en 1652. Niet het eerste boek van deze auteur, maar wel zijn (voorlopige) meesterwerk. Bij de totstandkoming zijn velen betrokken. Zo wordt onder andere kapucijn Roland Filthaut genoemd, omdat deze met zijn wichelroede-talent in staat bleek archeologische onderzoekers waardevolle gegevens over vindplaatsen te leveren. Het boek is geïllustreerd met maar liefst 78 pentekeningen van de hand van medebroeder Pater Philippus, voor de Congregatie DMJ ook geen onbekende.
Te verkrijgen voor € 19,95 bij de auteur zelf via tel. 06 533 833 06 of jjem.devisser@gmail.com ISBN 9789462281264
- **Allemantel van Nelleke de Laat**
De kunstenares maakte een mantel van 'alleman' voor de Zoete Moeder van Den Bosch. Iedereen kreeg de kans een lapje stof in te leveren dat een dierbare betekenis had en als het kon een briefje met een verklaring voor 'dat dierbare' erbij. 330 Lapjes katoen, wol, zijde, tule en kant leverde dit op en vele brieven. Over het ontstaan van de mantel en alle verhalen die er aan ten grondslag liggen, kunt u lezen in dit schitterende boek.
ISBN 9789055122929 € 34,95

KIJKTIPS

• Pauline & Paulette

Een ontroerende en subtiële film over een vriendschap tussen twee zussen die elkaar hun hele leven al kennen en ineens gedwongen worden samen te wonen.

Pauline is een 'klein meisje' van 66 jaar oud die haar eigen veters niet kan strikken. Ze woont in een dorpje niet ver van Gent. Sinds de dood van haar ouders zorgt haar oudere zus Martha voor haar. Dan overlijdt Martha plotseling. In haar testament staat dat al haar waardevolle bezittingen en de opbrengst van de verkoop van haar huis naar haar twee zussen Paulette en Cécile gaan, mits zij de zorg voor Pauline op zich nemen. Beide zussen zijn geïnteresseerd in de erfenis, maar willen de zorg voor Pauline niet op zich nemen.

EAN 8716777002476 dvd vanaf € 15,00

- De film **Philomena** is een komisch drama waarin een vrouw op zoek is naar haar lang verloren zoon. Als tiener moest Philomena Lee haar buitenechtelijke zoontje ter adoptie afstaan op aandringen van de lers-Katholieke gemeenschap waar ze woonde. Vijftig jaar later gaat ze met hulp van de cynische BBC-journalist Martin Sixsmith op zoek naar haar verloren zoon. Martin ziet het verhaal vooral als een mooie comeback voor zijn onlangs geruïneerde carrière. Als echter tijdens hun zoektocht de puzzelstukjes op zijn plaats beginnen te vallen, ontstaat een ontroerende vriendschap tussen beiden, gebouwd op het verlangen om de waarheid boven tafel te krijgen over het onrecht wat Philomena is aangedaan.

EAN 5414937032990 dvd vanaf € 13,00

LUISTERTIP

• Leo Vroman leest Mens

Mens, zeventien gedichten voorgelezen door Leo Vroman (1915-2014), opgenomen bij hem thuis in Brooklyn, New York, door Maurits Rubinstein. Een uniek luisterboek met een drietal gedichten die niet eerder zijn gepubliceerd. Deze drie gedichten zijn geschreven rond de jaarwisseling 1986-1987. De andere gedichten vormen een selectie uit Verzamelde gedichten 1946-1984, waaronder het titelgedicht Mens. Maurits Rubinstein leidt deze unieke opname in met zijn persoonlijke herinneringen aan een bijzondere dag in april in 1987.

ISBN 9789047611820 cd vanaf € 10,00

COLOFON

**Drieënveertigste jaargang,
Nummer 4,
December 2014**

De Heeriaan is een uitgave van de Congregatie Dochters van Maria en Joseph (Zusters van de Choorstraat). Het blad verschijnt viermaal per jaar in de maanden maart, juni, september en december en wordt in een oplage van 500 exemplaren onder relaties verspreid.

Redactie:

Brigitte Lutters (hoofredactie)
b.lutters@congregatiedmj.nl
(073) 6904 623 (rechtstreeks)

Anne-Marie Coopmans
archieff@congregatiedmj.nl

Zuster Veronie Franken
v.franken@cdmj.nl

Zuster Til Lagerberg
t.lagerberg@cdmj.nl

Ton Vogel
vogel-bots@home.nl

**Kopij voor de volgende
Heeriaan uiterlijk inleveren op
op 25 januari 2015.
De voorjaarseditie ligt rond
15 maart op uw deurmat.**

DANK – DANK – DANK

Wij willen iedereen die een bijdrage heeft geleverd – in welke vorm dan ook – aan de totstandkoming van de Heeriaan in 2014, enorm bedanken. We hopen dat we ook in 2015 weer een beroep op u mogen doen.

**Redactie Heeriaan: Brigitte,
Veronie, Til, Anne-Marie,
Ton**

DE HEERIAAN
WINTER 2014